

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

II. De Foro competente. D. 20. S. 3. C. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

terdum ex subtili ordinis judiciarii cau-
 sarum docet experientia provenire) re-
 stringere cupiens Pontifex statuit, ut in
 Causis super Electionibus, Postulatio-
 nibus, Dignitatibus, Personatibus, Cano-
 nicatibus vel Præbendis, seu quibusvis
 Beneficiis Ecclesiasticis aut Matrimoniis
 ventilandis procedi valeat de cætero
 simpliciter & de plano, ac sine strepitu
 judicii & figura. Statutum hoc est in
 favorem Ecclesiarum, ne diu vacantes
 detrimentum patiantur, & Causarum ma-
 trimonialium ad vitandum periculum in-
 continentia. Verùm *Clement. Sæpe con-*
tingit de V. S. ait Pontifex: „Si tamen in
 præmissis Casibus ordo judiciarius in
 toto, vel in parte, non contradicentibus
 partibus, observetur, non erit processus
 propter hoc irritus nec irritandus. Vide
L. 5. T. 40. in fine.

TITULUS II.

De Foro competente.

Nota i. Differentiam esse inter Forum
 contentiosum masculinè, & Forum
 neutraliter. *Forus* enim *ex c. 10. de V. S.* est
 locus, in quo Judex pro tribunali sedens
 partibus jus dicit: *Forum* est territorium
 cujusque Judicis, intra quod potest jus di-
 cere.

cere, & in facinorosos animadvertere. In præfenti per forum competens intelligitur complexum ex territorio & jurisdictione Judicis in Reum & causam Reo intentatam; nam juxta vulgatum: *Extra territorium jus dicenti non paretur impunè*; & ob defectum jurisdictionis impunè non comparet conventus, opponendo exceptionem declinatoriam fori seu Judicis incompetentis. In alio sensu fortitur quis Forum, ut legibus vel statutis talis loci ligetur, de quo in Nucl. Theol. *Exam. 2. n. 4.*

2. Nota 2. Reum ex multiplici capite fortiri forum, in quo conveniri possit.

1. ^{mò} Ratione *Domicilii* seu habitationis in loco cum animo stabiliter ibi consistendi, vel *quasi domicilij* seu habitationis saltem per majorem anni partem in loco sine animo ibi stabiliter commorandi. Qui neutrum habet, dicitur vagus; & potest ubique conveniri, ubi invenitur. Talis etiam censetur, qui domicilio relicto v.g. Augustæ, iter facit v.g. Coloniam, quam animo destinavit pro domicilio, quia hoc non acquiritur solo animo, nisi accedat factum. *L. Domicilium ff. Ad Municip.* Unde etiam posset coram Parocho loci, quem casu intereà transit, licitè contrahere matrimonium, juxta DD. apud Lac. *L. 6. p. 3. n. 746.*

2. ^{dò} Ratione *rei sitæ*, ob quam potest

intentari actio realis, non personalis; modo res sit ibi permanenter, & non transeunter, (nisi praxis obstet) v.g. si transeat peregrinus cum equo, quem incola urbis dicit esse suum negante id peregrino, hic non est subjectus jurisdictioni hujus loci, nec quoad personam, nec quoad rem; potest tamen cogi ad præstandam cautionem de stando juri coram Judice suo, quam si nolit aut non possit præstare, res illa v.g. equus sequestrari debet.

3.to Ratione *Contractûs* celebrati in loco A. vel *quasi Contractûs*, v. g. si duo contrahant Augustæ, & alter promittat se responsurum aut soluturum Francofurti in Nundinis, tunc in hoc loco vel loco domicilii conveniri potest pro arbitrio actoris.

4.to Ratione *Delicti*; nam delinquens subjicitur jurisdictioni Judicis, in cujus territorio deliquit, quamvis aliàs ei non sit subjectus.

5.to Ratione *Privilegij*, vi cujus Clerici nunquam possunt conveniri, nisi in Foro Ecclesiastico, quamvis ipsis intentetur actio civilis, ex privilegio Fori, ut patet ex *Tit. præc. & h. t.* sparsim.

6.to Ratione *Causarum*; nam Causæ spirituales iisque annexæ spectant ad Forum Ecclesiasticum; Civiles & criminales

ad

ad Judicem respectivè competentem; Feudales ad Dominum Feudi, etiam sæcularem, quamvis Vasalli sint Clerici.

7.^{mò} Ratione *Prorogationis Jurisdictionis*; sic Jure Civili per se possunt laici invito proprio Judice sponte se subjicere alieno Judici Ecclesiastico vel sæculari habenti jurisdictionem ordinariam in similes causas. Hinc licet possint in non Judicem tanquam in Arbitrum compromittere, non tamen in eum possunt prorogare jurisdictionem, utpote quam privatorum consensus dare nequit. Verum in his consuetudo attendi debet.

8.^{vò} Ratione *Præventionis*; sic in causis mixti Fori, nempe Ecclesiastici & sæcularis, per primam citationem Rei ad petitionem partis legitimè factam perpetuatur Judicis citantis jurisdicção usque ad decisionem Causæ. Idem est, si delictum, v. g. homicidium, sit inchoatum in territorio A. & consummatum in territorio B. aut cadaver occisi tangat de utroque territorio.

3. Nota 3. Juxta vulgatum: *Regulariter Actor tenetur sequi Forum Rei*; si hic forciatur diversa fora, v. g. domicilii, rei sitæ, contractûs &c. est in optione Actoris, in quo foro maluerit ipsum convenire. Si Reus absens sit, potest Judex præventus

ipsum

ipsum Edicto citatorio ad domum ejus
misso vel ad Ecclesiam aut locum publi-
cum affixo (quod ex L. XII. Tabularum
dicitur OBVAGULATIO, juxta Gonz. ad
T. 14. c. 3.) citare; ac si post trinam citatio-
nem cum interpolatione 30 dierum jure
Civili, aut 10 dierum Jure Canonico fa-
ctam, vel unam peremptoriam pro prima,
secunda & tertia vice absque legitimo im-
pedimento comparere recuset, potest ela-
pso termino peremptorio declarari con-
tumax, & Actor à Judice mitti in possessio-
nem bonorum Rei, si talia ibi habeat; si non
habeat, sed alibi, à Judice loci requisito, de
quo plura in seqq. Dixi, *Regulariter*, quia
quandòque Reus tenetur sequi forum
Actoris; sic juxta L. *Diffamari*. Diffamatus
de delicto vel debito potest adire suum Ju-
dicem & petere, ut diffamanti præfigat ter-
minum, intra quem vel objecta probet; vel
si in probatione defecerit, perpetuum ipsi
silentium imponat; si verò diffamator sit
alienæ jurisdictionis, proprius ejus Judex
à Judice diffamati est requirendus pro exe-
cutione citationis; quia citatio non subditi
extra territorium vires non habet. Item
juxta dicenda infra Tit. 4. Si Clericus con-
veniat laicum in foro Civili, is ratione re-
conventionis quoad similem Causam Ci-
vilem tenetur respondere. H. T. statuitur:

4. I. In Decret. C. 5. „Si Clericus la-
 „cum de rebus suis vel Ecclesiæ imperie-
 „rit, & laicus res ipsas non Ecclesiæ esse
 „aut Clerici, sed suas proprias asserat, de-
 „bet de rigore juris ad forensē Judicem
 „trahi, cum Actor forum Rei sequi debeat.

C. 6. „Jubet Pontifex Causam Feudalem
 „ad Episcopum delatam per Dominum
 „Feudi sæcularem terminari; si tamen illi
 „malitiosè distulerit, jubet ei per Episco-
 „pum finem imponi. Nam quando Judex
 „sæcularis non præstat aut negat justitiam
 „quævis causa sæcularis ratione peccati
 „potest trahi ad Judicem Ecclesiasticum.

5. C. 12. „Manifestè patet, quòd Clerici
 „non solùm inviti, sed etiam voluntarij
 „nequidem in temporalibus Causis etiam
 „juramento super hoc interposito, pacifice
 „non possunt, ut sæcularia judicia subeant
 „cùm non sit beneficium hoc personale
 „cui renuntiare valeant, sed potius totum
 „Collegio Ecclesiastico sit publicè indubi-
 „tum, cui privatorum pacto derogari non
 „potest; nec juramentum licitè servari
 „potest, quod contra Canonica Statuta
 „licitis pactionibus informatur. C. 13. Cle-
 „rici, servientes Capitulo B. super excessi-
 „bus suis conveniendi sunt coram Episco-
 „po tanquam Ordinario, maxime si in
 „ipsius Diœcesi delinquant; non coram

„illis, quibus serviunt, nisi fortè hi ex in-
 „dulgèntia vel Consuetudine speciali ju-
 „risdictionem in ejusmodi Clericos sibi
 „valeant vendicare. Talem sibi vendi-
 cant Decani Cathedrales in Germania in
 Canonicos & Clericos Capitulo deser-
 vientes.

6. C. 14. „Sacerdos Ecclesiam habens
 „in una Diœcesi ibique residens, domici-
 „lium verò patrimonii in alia, ibique de-
 „linquens, per Episcopum, in cujus Diœ-
 „cesi deliquit, debet judicari; & sententiæ
 „ab eo latæ quoad privationem Beneficii
 „per Episcopum, in cujus Diœcesi Bene-
 „ficio habet, erit executio facienda.

C. 18. „Licet privatorum consensus eum,
 „qui jurisdictioni aliàs præest, possit Judi-
 „cem constituere; Clerici tamen in Judi-
 „cem non suum (nisi sit persona Eccle-
 „siastica, & Episcopi voluntas accedat)
 „consentire non possunt. An laici litigan-
 „tes super re spirituali, v.g. jure patronatûs,
 „possint absque consensu Episcopi proro-
 „gare jurisdictionem in Judicem Ecclesia-
 „sticum non suum? Disputant DD. teste
Wagnereck ad h.c.

7. Denique C. 19. „Cum quidam subdi-
 „tus ad petitionem Adversarii à Judice
 „suo erat legitimè citatus ad Causam, quia
 „postmodum jurisdictionis alterius esse

„cœpit, illud intendens iudicium decli-
 „nare, respondit Pontifex, dubium non
 „esse, quòd is in prædicta Causa jus re-
 „vocandi forum non habet, quia ab illo
 „jam præventus.

8. II. *In 6. b. t. C. 1.* decernit Pontifex
 „Ne Archi-Episcopus appellationis arti-
 „culo prætermisso aut aliàs de Clerico
 „rum causis tanquam Judex, licèt ab illo
 „sponte electus, sine suffraganeorum
 „consensu cognoscat, aut in horum Offi-
 „ciales vel subditos pro eo, quòd citati co-
 „ram se non compareant, Ecclesiasticam
 „ferat Censuram, &c. C. 2. Præcipit Pon-
 „tifex, ut Iudices sæculares, qui Clericos
 „ad solvenda debita damnabili præsum-
 „ptione compellunt, per locorum Ordina-
 „narios Eccles. Censurâ compescantur.
 Hinc, ut ait Pirrh. *b. t. n. 48.* Licèt debi-
 tum Clerici sit liquidum, nequeunt te-
 men bona illius à Iudice sæculari seque-
 strari aut arrestari.

9. C. 3. „Si Clericus solvit aut fidei iuramentum
 „pro laico; & is iuravit, se Clericum servan-
 „turum indemnem, sed id facere recusat
 „coram Ecclesiastico Iudice (ad cuius fori
 „rum ratione iuramenti ejusmodi causam
 „noscitur pertinere) potest conveniri,
 „ad Clericum servandum indemnem per
 „Eccles. Censuram compelli. Verum

jectio juramenti per se non mutat forum, sed forum foro accumulatur, ut Judex tam saecularis quam Ecclesiasticus de tali Causa cognoscere possit; quamvis ratione illius etiam laicus ad Forum Ecclesiasticum trahi queat.

TITULUS III.

De Libelli Oblatione.

LIBELLUS est scriptura brevis, claram continens actionem, seu intentionem Actoris ad condemnationem Rei concludens, offerenda Judici & per hunc Reo communicanda, ut is spatio 20 dierum deliberare possit, an cedendum sibi sit vel iudicio contendendum. Proinde libellus virtualiter continet Syllogismum, in quo causa seu ratio petendi desumpta ex jure constituit Majorem, facti narratio Minorem, petitio conclusionem. Requisita ad ordinatum libellum hoc versu sunt expressa:

Quis, Quid, coram Quo, Quo jure petatur,
& à quo,

Rectè compositus quisque libellus habet. Dicitur 1.mo *Scriptura*, quia in iudicio ordinario juxta *c. s. h. t.* actorem oportet actionem suam libelli serie declarare, ut Judex eo inspecto sciat, super qua re cognoscere & sententiare debeat.